

Tyksiläinen leppäkerttu asustaa Majakassa

TEKSTI JA KUVAT: **Kristiina Nokelainen**, osastonhoitaja ja **Terhi Manninen**, sairaanhoitaja, TYKS

Lastenneurologian ja kehitysneurologian poliklinikat

”Tervehdys, olen leppäkerttu Perttu ja koitoisin Varsinais-Suomesta. Olen ollut hyvin kiireinen viime kevään, koska olen ollut muuttopuuhissa. Kuulit oikein, pääsin muuttamaan uuteen Majakkaan alkukeväästä ja uuteen paikkaan totuttelu on pitänyt minut kiireisenä.”

Leppäkerttu on TYKS lastenneurologian tunnuseläin

Leppäkertun tarina juontaa muutaman vuosikymmenen taakse, kun TYKSissä avattiin ensimmäinen virallinen lastenneurologian poliklinikka. Silloinen osastonhoitaja keksi laittaa leppäkerttutarroja opasteiksi sairaalan käytäville. Pian leppäkerttu-tunnus oli kaikkien tiedossa ja potilaatkin jo ilmoittivat menevänsä ”leppäkerttu-polille”.

Majakkasairaalan suunnitteluvaiheessa päätettiin jokaiselle osastolle valita tunnuseläin saaristomeren luonnosta. Leppäkerttu oli meille itsestään selvä valinta ja suunnittelijat hyväksyivät sen. Kuuluuhan leppäkerttu myös saariston ja majakkasaarten luontoon.

Muutosten tuulet lennättävät

Tänä keväänä TYKS Lasten ja nuorten klinikka muutti uuteen Majakkasairaalaan. Lastenneurologian työryhmälle tämä tarkoitti jakautumista kahteen eri toimipisteeseen. Lastenneurologian poliklinikalla Majakkasairaalassa hoidetaan ja tutkitaan 0–16-vuotiaita lapsia ja nuoria. Toiminta on moniammatillista, monipuolista ja perhelähtöistä. Kehitys- ja kuntoutusarvioita tehdään muun muassa liikuntavammaisille ja lihastautia sairastaville lapsille ja nuorille. Lastenneurologian poliklinikalla Majakkasairaalassa tutkitaan ja hoidetaan vaativan tason lastenneurologiaa kuten kohtauksellisia sairauksia (esimerkiksi epilepsia ja vaikeahoitoinen migreeni), keskushermosto- ja

lihassairauksia ja liikehäiriötä, sekä toteutetaan hermoston kasvainten, aivo- tai selkäydinvamojen ja aivoverenkiertohäiriöiden jälkitilojen seuranta. Poliklinikalla lääkäri ja hoitaja muodostavat työparin, jossa yhteistyö ja molempien ammattitaito varmistavat laadukkaan hoidon. Hoitajavastaanottoja on epilepsia- ja päänsärkypotilaille ja hoitosuhteet voivat kestää vuosia. Lastenneurologian hoitotyössä tuttu omahoitaja on perheille tärkeä henkilö. Moniammatillinen akuutituntoutustyöryhmä jalkautuu tarvittaessa lasten teho- ja vuodeosastolle toteuttamaan sairaalassa tapahtuvaa neurologista kuntoutusta. Lastenneurologian sairaanhoitaja on mukana ryhmässä lastenneurologisen hoitotyön asiantuntijana.

Kehitysneurologian poliklinikka sijaitsee U-sairaalassa TYKS kantasairaalan alueella. Kehitysneurologialla tutkitaan ja hoidetaan moniammatillisesti vaikea-asteisia kehityksen tai oppimisen ongelmia ja erityisvaikeuksia, kuten kielellisiä erityisvaikeuksia, autismikirjon häiriöitä ja tarkkaavuuden ongelmia. Hoitotyössä korostuu lapsen toimintakyvyn ja erilaisten taitojen arviointi. Autismihoitaja on mukana lapsen ensikäynnillä ja osallistuu lapsen toimintakyvyn arviointiin sekä perheiden ohjaukseen varsinaisella tutkimusjaksolla. Yhteistyö päivähoidon ja koulun kanssa on osa autismihoitajan työnkuvaa. Muutoksesta seuraa yleensä aina jotain hyvää. Henkilökunnalle järjestetyn kyselyn mukaan pienemmät työryhmät ovat selkeyttäneet ja helpottaneet tiimityötä sekä tehneet kehittämistyöstä yksinkertaisempaa. Keskittyminen tiettyihin potilasryhmiin lisää osaamista ja toimii apuna koulutusuuennitelmia tehtäessä.

Muutos hoitajan työn näkökulmasta

Majakkasairaalaan siirtyi kolmen ja puolen kokoaikaisen sairaanhoitajan työpanos. Työt jaetaan joustavasti, mutta jokaisella on myös oma erityistehtävänsä. Kuntoutusarviojaksolla on viikossa noin viisi lasta perheeseen. Yksi sairaanhoitaja työskentelee jaksolla olevan lapsen ja perheen kanssa ja osallistuu kuntoutustyöryhmään hoitotyön edustajana. Hoitajavastaanottoja on esimerkiksi vaikeahoitoista päänsärkyä tai epilepsiaa sairastavilla potilailla.

Kehitysneurologian poliklinikalle siirtyi kahden ja puolen kokoaikaisen sairaanhoitajan, yhden lastenhoitajan ja yhden lähihoitajan työpanos. Työssä korostuu tutkimusjaksoilla olevien lasten kanssa työskentely ja omahoitajuus. Autismi- ja ADHD-hoitajilla on omia hoitajavastaanottoja, joissa keskeisinä teemoina ovat perheen ohjaus sekä sopeutumiseen vaikuttaminen.

Muutosta ja uusien toimintamallien käyttöönotosta on kohta kulunut puoli vuotta. Nyt voimme todeta, että muutos on auttanut meitä kehittämään ja parantamaan toimintaamme. Se on mahdollistanut kriittisen toiminnan tarkastelun ja auttanut uusien toimintamallien aloittamisessa.

Moniammatillinen tiimi

Moniammatilliseen työryhmäämme kuuluu liki neljäkymmentä eri ammattiryhmien edustajaa. Perustehtävän ja yhteistyön tueksi on laadittu yhdessä sovitut arvot ja toimintamallit. Perhelähtöisyys ja perheiden osallistaminen lapsensa hoitoon ja päätöksentekoon sekä hyvinvoiva henkilökunta ovat kaiken toimintamme perusta. Työskentely kahdessa talossa edellyttää meiltä erityisesti yhteistyötaitoja, hyvää viestintää ja joustavuutta.

Muutoksessa nämä työyhteisömme vahvuudet ovat tulleet hienosti esille.

Kuntoutusta leppäkerttujen kera

Kehitys-kuntoutustarpeen arviointi on toimintamme keskeinen prosessi. Lapsen arviointijaksot tapahtuvat molemmissa taloissa polikliinisinä ja perheet viettävät poliklinikalla 1–4 päivää tarpeesta riippuen. Tutkimusjaksoilla lapsen leikki on suuressa ja tärkeässä roolissa. Leikkihuone on molempien talojen ehkä tärkein huone ja lapset viihtyvät niin, että joskus kotiinlähtö venyy. Monille lapsille joku tietty peli tai lelu on jäänyt mieleen ja se etsitään taas seuraavalla kerralla. Lastenohjaajien kanssa myös leivotaan joka viikko. Tästä leipomispäivästä onkin tullut lasten suosikkipäivä ja myös henkilökunta osaa jo odottaa tuoksuva pullaa kahvipöytään. Vanhemmille jakso tuo työkaluja arkeen ja ymmärrystä haastaviinkin tilanteisiin lapsen kanssa. Lastenneurologialla jokainen lapsi on ”sankari, veijari, viikari, taituri - mahtava aivan itsensä!”

Lastenneurologian akuuttikuntoutustyöryhmään kuuluvat lastenneurologi, lastenneurologian sairaanhoitaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, puheterapeutti, neuropsykologi, kuntoutusohjaaja ja vuodeosaston sairaanhoitaja ja lähihoitaja. Lastenneurologin arvioidessa kuntoutuksen tar-

peen sairaanhoitajamme kutsuu työryhmän koolle.

Lapsille ja nuorille, joilla on toimintaa rajoittavia oireita, kuten kroonista kipua, jolle ei tutkimuksissa ole löytynyt syytä, on kehitetty Pitkos-jakso (pitkäaikaiset oireet ja niihin sopeutuminen). Jakso toteutetaan lasten ja nuorten vuodeosastolla ja se kestää kaksi viikkoa. Kuntoutusjakson tarkoituksena on löytää keinoja tasapainoiseen elämään oireista huolimatta sekä pitkän tutkimuskierteen päättämiseen. Pitkän ajan tavoitteena on oireiden ja niiden haitta-asteiden lievittyminen. Moniammatillisessa tiimissä on eri alan asiantuntijoita ja erityistyöntekijöitä muun muassa lastentaudeilta, lastenneurologialta, lasten- ja nuorten psykiatrialta, sosiaalityöstä ja sairaalakoulusta. ■

TYKSin sairaalaklovnit tekivät laulun meistä 20-vuotisen toimintansa juhluvuoden kunniaksi. Laulun sanat kuvaavat hyvin meitä ja toimintaamme.

TYKS LASTENNEUROLOGIA
(sävel: R-A-K-A-S)

Kuljin käytäviä neuroon päin kun oman hoitajan siellä näin.
Sitten terapiat alkoi, nosteltiin jalkoi, puheltiin viittomin.
Sitten lääkäri mut tsekkas ja joku mua psyykkas,
sanoi: pärjät sinä kyllä,
täältä tukee aina saat!

La-la-laa-la-la-lalla...
N-E-U-R-O, nepsy-lapsonen
on täällä ote kultainen,
täällä kaikki ymmärtää,
eikä tarvii selittää.
Onhan onni että saa
niin monta tähti-auttajaa ja tukijaa!